

CZU [028:070(478)(092)]:027.52(478-25)=135.1

**CLUBUL „LECTURĂ GENEROASĂ”
ȘI OMAGIUL ADUS LUI
CONSTANTIN TĂNASE
LA BIBLIOTECA „TRANSILVANIA”**

*Raia ROGAC,
jurnalistă, cronicar cultural*

Într-o emisiune televizată, directorul general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” din Chișinău, dr. Mariana Harjevschi, fiind întrebată dacă se citește mult în perioada estivală, a răspuns: „Dacă bibliotecarele(ii) au vacanță, lectura nu o are, fiindcă anume în lunile de vară elevii și studenții au mai mult timp liber și, alături de alte categorii de cititori, vin des la bibliotecă”.

Nici Clubul „Lectură generoasă” de pe lângă Biblioteca „Transilvania” din sectorul Ciocana al capitalei nu are vacanță. Mottoul acestui club este un inspirat îndemn al marelui clasic Mihai Eminescu: „Citește! Citind mereu, creierul tău va deveni un laborator de idei și imagini din care vei întocmi înțelesul și filozofia vieții”. Acest îndemn consună și cu aprecierea cronicarului Miron Costin: „Nu ieste alta și mai frumoasă, și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cetitul cărților”. Spre această îndeletnicire, în cadrul clubului, sunt îndemnați pasionații de lectură din categoria adulților, în special cei de vârstă nobilă, încununată de o experiență bogată de viață și de muncă, și care au timp generos pentru a lectura și a discuta, în cadrul „laboratorului de idei” la întâlnirile din fiecare lună, opere valoroase din creația contemporanilor și nu numai. Organizatorii reiterează că „Lectura generoasă” este deschisă tuturor doritorilor și din alte categorii de vârstă: elevi, studenți, tineri specialiști de diferite profesii, marcați de „morbul” lecturii.

Una din ședințele recente ale clubului s-a desfășurat cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la nașterea lui Constantin Tănase

– regretatului publicist, scriitor și om al Cetății, care în luna februarie 2014 scria: „M-am născut în Limba Română și voi muri în Limba Română. Vinovat sunt că nu am pătruns-o până la capăt și, poate, de multe ori, i-am rănit frumusețile. Voi muri trist pentru că, și azi, această pasăre rănită este alungată din cuibul său”. A fost o premoniție, căci a murit trist chiar în același an, la 30 octombrie. Iată că în scurt timp se va împlini un deceniu de când cel trecut în veșnicie nu-și mai scrie explozivele și multașteptatele editoriale. Și totuși, după dispariția lui fizică a apărut și un ultim editorial în cartea postumă cu același titlu.

Constantin Tănase s-a născut la 24 iunie 1949, în satul Nemțeni, raionul Hâncești (fostul județ Lăpușna), în familia lui Mihail Tănase și a Dăriei Ciubotaru. După ce a absolvit școala medie din sat, în 1966, a fost admis la Facultatea de Filologie a Institutului de Stat de Pedagogie „Ion Creangă” (actualmente Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”) din Chișinău. La încheierea studiilor a obținut licența cu mențiune (cum se spunea pe-atunci – cu diplomă roșie). (Între paranteze fiind spus, această prestigioasă instituție universitară a fost absolvită de un mare număr de scriitori, dintre care regretații Grigore Vieru, Gheorghe Vodă, Spiridon Vangheli ș.a.) A activat o vreme în calitate de profesor, după care și-a susținut doctoratul în filozofie la Academia de Științe a Moldovei (AȘM). Între anii 1988-1990, a activat ca secretar științific al Comisiei de Terminologie de pe lângă AȘM. În perioada 1991-1993, a fost deputat în Primul Parlament al Republicii Moldova, fiind unul din semnatarii Declarației de Independență a Republicii Moldova. Între 1994-1996, a fost director al Centrului

Național de Terminologie, iar în anul 1996 devine consilier al primului președinte al Republicii Moldova – Mircea Snegur. Din 1997 până în 2001 activează la nou lansatul ziar *Flux*, urcând toate treptele: redactor-șef adjunct, redactor-șef și director. Ziua de 14 septembrie 2001 este semnificativă pentru Constantin Tănase prin lansarea cotidianului național *Timpul*, care din start s-a bucurat de mare priză la public.

Dintre cele mai îndrăgite de cititori cărți de publicistică ale autorului sunt: *Ochiul lui Esop*, *Patria viindă*, *Hoții de mituri*, *Blestemul de a fi*, *Groapa cu lei* ș.a. La 12 iunie 2014, Constantin Tănase și-a lansat la București ultima sa carte – *Groapa cu lei*, care a fost prezentată, pe 15 iunie al aceluiași an, în Spania, autorul fiind invitat de conaționali din diasporă.

La 31 august 2015, de Ziua Limbii Române, Centrului Național de Terminologie al Institutului de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei i s-a conferit numele „Constantin Tănase”. Din același an, îi poartă numele una din străzile din sectorul Râșcani al municipiului Chișinău. Vasta-i activitate i-a fost apreciată cu mai multe distincții și titluri onorifice: este laureat al Premiului Național în domeniul jurnalismului, este decorat cu medaliile „Meritul Civic” și „Mihai Eminescu”, este distins cu „Ordinul Republicii”, „Steaua României” și „Serviciul Credincios”.

Volumul *Ultimul editorial*, cea din urmă carte, apărută după trecerea sa în eternitate, este unică prin faptul că textele pe care le conține nu au mai fost tipărite în vreo altă ediție anterioară. Aici găsim inclusiv ultimul editorial, scris de Constantin Tănase cu doar trei zile înainte să plece la întâlnire cu Ion Vatamanu, Leonida Lari, Ioan Alexandru, Mihai Eminescu... Semnat la 27 octombrie 2014, editorialul este și astăzi actual. „Moscova nu e partenerul nostru strategic, ci dușmanul nostru strategic”, afirma Constantin Tănase înainte de alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014.

Când se afla în spital, regretatul publicist a scris că și-ar dori ca Dumnezeu să-i dea zile pentru a mai scrie măcar o carte: „Aș vrea să termin o carte, iar partea a II-a a cărții să includă toate textele scrise în spital și să se numească *Ultimul editorial*”, a scris el pe o pagină din calculatorul personal. Familia i-a îndeplinit dorința și, în 2017, cartea a fost editată și lansată la Chișinău. Volumul conține notițe din jurnalul personal al lui Constantin Tănase și articole tipărite în publicațiile periodice de la începutul anilor '90. Cartea se deschide cu prefața „Mi-a venit timpul să scriu despre

el...” semnată de Alexandra Tănase. Cuprinsul include cinci capitole: „Lăsați în pace limba română”, „Mie îmi pasă”, „Căderea pe gânduri”, „Sunt ziarist și rezist” și „Așa cum l-am cunoscut” (împreună cu aprecieri, note și amintiri scrise despre autor de personalități din domeniul culturii: Ninela Caranfil, Octavian Țăcu, Maria Cosniceanu, Iurie Colesnic și mulți alții).

În ultima notă de jurnal din spital, intitulat „Despre ce este această carte”, Constantin Tănase se întreabă și tot el răspunde: „Ce este și despre ce e această carte? Nu știu. Hai să zicem că sunt niște impresii, trăiri și gânduri ale unui om care, la un moment dat, se pomenește pe malul gropii, stă cu picioarele spânzurate în mormânt și așteaptă ca Cel de Sus să-l împingă puțin ca să ajungă la cele eterne. Cui va fi utilă această carte? Cred că tuturor, dar, în primul rând, celor care cred că viața este un lucru dumnezeiesc și pentru ea merită să bați și să te zbați”. Reputatul cărturar Constantin Tănase s-a zbatut până la ultimul cuvânt, acesta fiindu-i arma de bătaie.

Pentru a-și aminti de Constantin Tănase și a-i cinste memoria, la ședința Clubului „Lectură generoasă” de la Biblioteca „Transilvania”, moderată de profesoara Alexandra Tănase, au venit scriitori, ziariști, foști colegi de studenție, fideli cititori ai operei regretatului publicist. Parascovia Onciu, directoarea bibliotecii-gazdă, a menționat că scriitorul venea des pe la Biblioteca „Transilvania” în calitate de utilizator, dar și prezentator al cărților sale de autor, prima din acestea fiind *Ochiul lui Esop*. La evenimentele cu participarea lui Constantin Tănase sala era întotdeauna arhiplină. În colecția Bibliotecii „Transilvania” sunt toate volumele semnate de autor, iar la un an de la trecerea lui în neființă a fost editată biobibliografia *Timpul l-a scos în cale*, la alcătuirea căreia a contribuit esențial bibliotecara Ludmila Capița. În context, directoarea a amintit de considerarea lui Grigore Vieru: „*Timpul* e creația lui Constantin Tănase, așa precum *Literatura și arta* e creația lui Nicolae Dabija”.

Interpretul de muzică populară Mihai Ciobanu a propus celor prezenți la ședința clubului să-i fie cinstită memoria lui Constantin Tănase cu un minut de reculegere, după care și-a amintit de întâlnirile pe care le-a avut cu regretatul, interpretând împreună cu sala cântecul inspirat de versurile lui Vasile Romanciuc – *Busuioc la naștere, busuioc la moarte*. Dr. Ștefania Isac, fostă șefă de catedră la Institutul de Științe ale Educației, și-a amintit de anii de studenție,

menționând că cele două grupe alcătuite din 50 de tineri și tinere, între care și Constantin Tănase, au constituit prima promoție de filologi din 1971 a Institutului de Stat de Pedagogie „Ion Creangă” din Chișinău. Toți studenții participau la cina literară „Lumina”, condus de Grigore Vieru.

Scriitoarea Valeria Dascăl a remarcat că tot ce a scris Constantin Tănase în *Ultimul editorial* e actual și astăzi, concluzionând că acest Om merită să fie apreciat încontinuu.

Ana Jurea, participanta fidelă a Clubului „Lectură generoasă”, a rămas profund impresionată de aprecierile celor care l-au cunoscut pe Constantin Tănase, arătând cât de extinsă a fost tematica scrierilor sale. Totodată, vorbitoarea a remarcat că fiecare editorial semnat de Constantin Tănase îndemna cititorul la implicare, sperând că românii basarabeni vor înceta să plece peste hotare și vor rămâne Acasă.

Ziaristul Andrei Viziru a spus că pentru el Constantin Tănase rămâne a fi modelul de vârf al breslei, dorind ca reprezentanții tinerilor generații să ia aminte de realizările sale: „Să continuăm ceea ce nu a reușit el, fiecare în domeniul lui. Să-i citim atent opera. Apelul de Unire rămâne foarte actual pentru timpul prezent”.

Cercetătorul și bibliotecarul Ștefan Sofronovici a semnalat calitatea de „aprig luptător pentru limba română” a celui omagiat și a propus organizarea unui simpozion în baza publicisticii lui în luna octombrie la Centrul Academic Internațional Mihai Eminescu.

Poeta Ecaterina Iurcu-Urâtu a spus, printre altele, că regretatul Constantin Tănase a fost publicistul care și-a păstrat verticalitatea și a scris despre cele mai durute probleme: „Ar fi fost mai bine ca schimbările să fi fost într-o Românie Întregită, parcurgând astfel mai ușor calea spre integrarea europeană”.

Șirul vorbitorilor l-au continuat Elena Gădilică (consilier cultural al Asociației Pensionarilor), Maria Păvălache (fostă colegă de facultate) ș.a.

Maria Țurcanu a interpretat romanța *Car frumos cu patru boi*, iar Ecaterina Iurcu-Urâtu – *Te aștept pe-același drum*.

Evenimentul a fost întregit de o expoziție de carte și distincții ale lui Constantin Tănase, cu genericul „Timpul înveșnicește numele”.